

Maaseudun matkailu Uudellamaalla

Maaseutumatkailu on maaseudun luontaisiin edellytyksiin ja voimavaroihin; luontoon, maisemaan, kulttuuriin ja ihmisiin, perhe- ja pienyrittäjyyteen perustuvaa asiakaslähtöistä matkailun yritystoimintaa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla toimii arviolta 200 - 300 pää- tai sivutoimista (yleensä maatalouden liitännäiselinkeinona) maaseutumatkailuyritystä. Yritykset ovat yleensä pienikokoisia ja oman perheen voimin toimivia. Vakituisesissa työsuhteessa olevia työntekijöitä on vain harvalla yrityksellä.

Uusimaa ja Itä-Uusimaa luokitellaan suurimmaksi osaksi kaupunkien ja taajamien läheiseksi maaseudeksi, jossa matkailu on luonteeltaan pistäytymistä maaseudun elämässä. Se voi olla lyhytaikaista majoitustilojen käyttöä, B&B- palveluja, erilaisia ateriapalveluja tai yritysten lyhyitä kokouksia ja virkistystilaisuuksia. Maaseutumatkailua ovat myös kokemus- ja ostosretket suoramyyntitiloille, tilaesittelyt ja kotieläinpihatoiminta sekä erilaiset luontoon, liikuntaan ja kulttuuriin liittyvät elämys- ja ohjelmapalvelut.

Monipuolinen maaseutu ja luonto vetovoimana

Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maaseudulla on monia erityispiirteitä maaseudun matkailua ajatellen. Maaseutu on ensinnäkin tavoitettavissa vain lyhyen ajomatkan päässä pääkaupunkiseudulta. Maisemat ovat vaihtelevia muuntuen viljavista kylämaisemista ja niityillä laiduntavista hevosista vehreisiin jokilaaksoihin, meri-, saaristo- ja kulttuurimaisemiin, jotka vuorottelevat modernien asutuskeskusten ja teollisuusmiljöiden kanssa. Maakunnan alueelta löytyy myös useita kuuluisia kulttuurikohteita, taiteilijakoteja, kartanoita ja ruukkeja. Ratsastusta ja siihen liittyviä matkailupalveluja on Uudellamaalla useita. Perinteisten kotieläinpihojen lisäksi Uudeltamaalta löytyy myös eksoottisimpia strutsitiloja. Opastettuja kalastus-, seikkailu-, elämys- ja luontoretkeä on myös tarjolla. Maakunnan maaseutumatkailutilat pystyvät tarjoamaan myös tasokkaita kokouspalveluja. Muita uusmaalaisen maaseudun tarjoamia palveluita ovat mm. maaseutukylpylä, viinitilat, kahvila-, ateria- ja juhlapalvelut, lähiruoka ja maakunnalliset erikoisuudet sekä lukuisat pienet maaseutupuodit, jotka myyvät elintarvikkeita, käsitöitä ja luonnontuotteita.

Maatilalomia

Maatilamatkailua voidaan harjoittaa toimivalla tilalla tai maataloustuotannon lopettaneella maatilalla, jolla elävän maatilatoiminnot ovat edelleen nähtävissä ja koettavissa. Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan alueella perinteisiä maatilalomia tarjoavia yrityksiä ei juuri ole. Olennaista maatilalomassa on kanssakäyminen isäntäväen kanssa, kotieläimet ja kosketus maatilan arkeen ja juhlaan. Maatilalomaan kuuluu majoitus puoli- tai täysihoidolla sekä mahdollisesti erilaisia ohjelmapalveluja.

Mökkimatkailua

Mökkimatkailu ei edellytä toimivaa maatilaa, perustuotteena on yleensä vuokramökki, sauna ja vene. Palvelutarjontaan voidaan liittää mm. maatilatuotteiden myynti ja kalastusluvat sekä ateria- ja ohjelmapalveluja. Mökkimatkailua on Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan alueella runsaasti. Mökkimatkailu on sesonki- luoteista suurimman kysynnän ajoittuessa toukokuusta syyskuuhun. Alueen yrittäjillä on myös ns. kuivan maan mökkejä (mökki ei sijaitse rannalla), joiden markkinointi on vaikeampaa. Mökkien rakentaminen talvilämpimiksi ja varustetasoltaan paremmiksi laajentaisi vuokraustoimintaa ympärivuotiseksi.

Aamiaismajoitusta

Aamiaismajoitukseen kuuluu yöpymisen, aamupala ja peseytymismahdollisuus. Toimiva maatila ei ole tässäkin vaihtoehdossa välttämätön. Suomalainen aamiaismajoitus tarkoittaa yleensä yöpymistä mautilojen ja muiden yksityisasuntojen pää- ja piharakennuksissa. Majoitustiloina voidaan käyttää myös lähellä sijaitsevia mökkejä. Aamiaismajoituksen tarjonta on jonkin verran lisääntynyt Uudenmaan alueella, mutta varsinkin sesonkiaikoina kysyntää laadukkaille aamiaismajoituspalveluille olisi enemmän kuin tarjontaa. Yritysten mielenkiinto vuokrata sesonkiaikojen ulkopuolella aamiaismajoitustiloja matkatöissä oleville työntekijöilleen on lisääntynyt, mikä osaltaan mahdollistaa ympärivuotisten tulojen hankkimisen.

Ateria-, ohjelma- ja kokouspalveluita

Ateriapalvelut voivat olla tavanomaisia kahvi- ja ruokapalveluja tai juhlapalveluja. Myös paikalliseen kulttuuriin liittyvä maakunnallinen pitöpöytä, vuodenaikojen mukaiset teema- ja juhla-ateriat tai talon räätälöimä herkkupöytä on mahdollinen. Ateriapalvelutoiminta ei edellytä toimivaa maatilaa. Ateriapalvelujen määrä on pysynyt viime vuosina aika tasaisena. Ateriapalveluyrityksien toimintaa säätelevät elintarviketurveys- ja alkoholilait, mikä saattaa rajoittaa innostusta yrityksen perustamiseen.

Ohjelmapalvelut voidaan yhdistää eri majoitusmuotoihin tai ravitsemuspalveluihin tai tarjota niitä asiakkaille erillisinä palveluina. Ohjelmapalvelut perustuvat luontoon, erilaisiin liikuntapalveluihin, vanhoihin työtapoihin, kulttuuriin jne. Ohjelmapalvelut eivät edellytä toimivaa maatilaa. Viime vuosina erilaisten ohjelmapalveluyritysten määrä on lisääntynyt, mutta rohkeutta, hyvää fyysistä kuntoa ja kilpailuhenkeä vaativat ohjelmat eivät enää asiakkaita innosta. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla hevosiin liittyvät ohjelmapalvelut ovat kysytyjä ja tarjontaan on riittävästi.

Kokouspalveluihin kuuluu kokoustilan ja AV-välineiden vuokraus, kahvi- ja ateriapalvelut, sauna, sekä majoitus- ja ohjelmapalveluja. Kokouspalvelujen tarjonta ja kysyntä ovat jonkin verran lisääntyneet. Kokouspalvelut mahdollistavat maaseutumatkailuyrityksille ympärivuotisen yritystoiminnan.

Haasteita ja mahdollisuuksia

Maaseudun matkailun mahdollisuudet Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maaseudulla ovat kiistatta moninaiset. Pääkaupunkiseudun läheisyys, lyhyet etäisyydet ja lukuisten maksukykyisten kuluttajien ja yritysten runsaus ovat ehdoton etu alueen yrittäjille. Yritysten verkostoituminen, yhteiset markkinointi- ja myyntikanavat, kaksikielisyys ja hyvä tieverkosto ovat niin ikään hyvin toimiessaan uusmaalaisen maaseutumatkailun mahdollisuuksia.

Hevosyrittäjyyteen ja hyvinvointiin liittyvien matkailupalveluiden kysyntä tulee todennäköisesti edelleen kasvamaan Uudellamaalla. Kokouspalvelujen tarjonta ja kysyntä ilmeisesti myös lisääntyy. Yrittäjien omaan osaamiseen ja maakunnan perinteisiin perustuvien palvelujen tarjonnassa on vielä paljon mahdollisuuksia. Uusmaalainen/itä-uusmaalainen luonto vuodenaikoinen, kansan-, juhla- ja vuotuisperinne, kartano-, työläis- ja eräperinne, paikkakunnan historia, paikallinen ruokaperinne sekä puutarhan ja luonnon antimet voivat toimia ehtymättöminä omaleimaisten tuotteiden ja palvelujen ideoina.

Uusmaalaisen ja Itä-Uusmaalaisen maaseutumatkailun haasteita ovat mm. maaseutumatkailun saaminen tasa-arvoiseksi vaihtoehdoksi muun matkailun rinnalla, sillä maaseutumatkailu ei ole vain "maatilalomia", vaan monipuolista, omaleimaista palvelutarjontaa niin yksittäisille kuluttajille kuin yrityksillekin. Tehokkaampi verkostoituminen maaseutumatkailuyrittäjien kesken on kuitenkin välttämätöntä, jotta asiakas saisi kaikki tarvitsemansa palvelut mahdollisimman sujuvasti ja läheltä. Yhteistyöllä kotimaisten ja ulkomaisten matkanjärjestäjien ja kaupungeissa toimien majoitusyritysten kanssa suurienkin ryhmien vastaanotto tulisi mahdolliseksi. Esimerkiksi yhteistyö yöpymisjärjestelyissä alueen kapupunktien hotellien kanssa onnistuisi lyhyiden etäisyyksien ansiosta ongelmitta.

Tärkeimmät kehittämistä vaativat asiat maaseutumatkailussa Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla ovat maaseutumatkailun tunnettavuuden lisääminen, markkinoinnin kehittäminen, palvelujen tuotteistaminen, laadun kehittäminen ja oikea hinnoittelu sekä yrittäjien verkostoituminen ja maaseutumatkailun parissa toimivien organisaatioiden koordinointi ja yhteistyö.

Lähteitä

Nieminen Seija (sähköpostihaastattelu). 2007. ProAgria Uusimaa.

Pussinen, S. 2007. Näkemyksiä Uudenmaan maaseudun kehittämishanketoiminnan toteutuksesta ohjelmakaudella 2007-2013.

Uudenmaan matkailun kehittäminen 2007-2013. Uudenmaan liitto.

http://www.uudenmaanliitto.fi/files/1097/Uudenmaan_matkailun_kehittaminen_2007_-_2013.pdf

Itä-Uudenmaan matkailustrategia 2007-2013.

http://matkailu.porvoo.fi/easydata/customers/porvoonmatkailu/files/pdf/Ita-Uudenmaan_matkailustrategia_2007_-_2013.pdf

Teksti

Anna Okkonen, Laurea-ammattikorkeakoulu, agrologi AMK- opiskelija

Luonnonvara- ja ympäristöala, maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma, Tammikuu 2008